

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2017

**GESKIEDENIS V1
ADDENDUM**

Hierdie addendum bestaan uit 13 bladsye.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE KUBAANSE MISSIELKRISIS TOT KOUE OORLOG - SPANNING TUSSEN DIE SOWJETUNIE EN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA IN DIE 1960's BYDRA?****BRON 1A**

Die volgende bron is die standpunt van N. Khrushchev, president van die Sowjetunie, oor die Kubaanse missiekrisis.

Ons verwelkom Castro se oorwinning, natuurlik, maar teen daardie tyd was ons oortuig dat die inval net die begin was en dat die Amerikaners nie Kuba alleen sou laat nie ... een gedagte het herhaaldelik op my brein gehamer. Wat sou gebeur as ons Kuba verloor? Ek het geweet dat dit 'n verskriklike terugslag vir Marxistiese-Leninisme sou wees. Dit sou ons statuut aansienlik verminder het regoor die wêreld, maar veral in Latyns-Amerika. Indien Kuba sou val sou ander Latyns-Amerikaanse lande ons verwerp het en aanvoer dat vir al ons mag, die Sowjetunie nie in staat was om enigiets vir Kuba te doen nie, behalwe om leë protes aan te teken by die Verenigde Nasies. Ons moes aan een of ander manier dink om Amerika te konfronteer met meer as woorde ...

Die logiese antwoord was missiele. Ek het die idee gehad om kernmissiele in Kuba op te rig sonder dat die Verenigde State van Amerika daarvan weet totdat dit te laat was vir hulle om enigiets daaroor te doen. Ons het geen begeerte gehad om 'n oorlog te begin nie. Ons het aan die Amerikaners 'n nota gestuur wat sê dat ons ingestem het om ons missiele te verwyder op voorwaarde dat die president ons sy versekering gee dat daar geen inval van Kuba sou wees deur die magte van die Verenigde State van Amerika nie ... hy het ingestem ... Dit was 'n groot oorwinning vir ons ... 'n sukses sonder om 'n enkele skoot vuur.

[Vanuit *Khrushchev onthou* deur S Talbott.]

BRON 1B

Hierdie bron is deel van 'n toespraak wat JF Kennedy, president van die Verenigde State van Amerika, gelewer het op 16 Oktober 1962. In hierdie toespraak praat hy oor die Sowjetunie se ontplooiing van missiele na Kuba en hoe die Amerikaanse regering die krisis sou hanteer.

... Hierdie regering, het soos belowe, met fyn waarneming die Sowjet militêre opbou op die eiland van Kuba, volgehou. Binne die afgelope week, het onmiskenbare bewyse die feit bekragtig dat 'n reeks aanvallende missielterreine nou op daardie ingeslote eiland voorbereid was. Die doel van hierdie basisse kan niks anders wees as 'n kern aanvalsvermoë teen die Westerse halfrond nie ... Hierdie lang-afstand wapens van skielike massa vernietiging konstitueer (vorm) 'n uitdruklike bedreiging vir ons vrede en sekuriteit ... Ek doen 'n beroep op die Sowjet-regering om hierdie offensiewe opbou te stop.

Ek het opdrag gegee vir 'n streng kwarantyn (blokkade) op alle offensiewe militêre toerusting onder verskeping na Kuba. Alle skepe op pad na Kuba ..., indien dit bevind dat dit offensiewe vragte vervoer, moet omdraai. Ons is egter nie op hierdie tydstip besig om die noodsaaklikhede van die lewe te ontnem soos wat die Russe dit gepoog het tydens die Berlynse Blokkade van 1948 nie. Ek doen 'n beroep op voorsitter Khrushchev om sy handelwyse van wêreldoorheersing prys te gee, en om aan te sluit in 'n historiese poging om die gevaarlike bewapeningswedloop te beëindig en om die geskiedenis van die mensdom te verander.

[Vanuit http://www.famousquotes.me.uk/speeches/John_F_Kennedy/2.htm. Toegang op 3 Junie 2017 verkry.]

BRON 1C

Die volgende bron is 'n telegram (geskrewe boodskap) wat deur Anatoly Dobrynin van die Sowjetunie na die USSR se Buitelandse Ministerie op 27 Oktober 1962 gestuur was.

Dobrynin se kabelgram (telegram) aan die USSR se Buitelandse Ministerie, 27 Oktober 1962.

HOOGS VERTROULIK
Die maak van fotostatiese
afdrukke is verbode
Kopie nr. 1

CIPHERED (GEHEIME) TELEGRAM

Laat vanaand het R Kennedy my uitgenooi om hom te kom sien. Ons het alleen gepraat.

Die Kubaanse krisis, het R Kennedy begin, is besig om vinnig te vererger. Ons het so pas 'n verslag ontvang dat 'n ongewapende Amerikaanse vliegtuig neergeskiet was tydens die uitvoering van 'n verkennings(ondersoek)-vlug oor Kuba. Die weermag eis nou dat die president sodanige vliegtuie moet bewapen en om vuur met vuur te beveg. Die VSA regering sal dit moet doen.

'Ek wil' het R Kennedy beklemtoon, 'die huidige onrusbarende situasie voorlê soos wat die president dit sien ...' Hy wil hê dat NS Khrushchev dit moet weet. Dit is die kernboodskap (fokus) van die situasie nou.'

'... want dit is die enigste manier waarop ons vinnig inligting kan kry oor die vordering van die konstruksie van die missielbasisse in Kuba, wat ons glo 'n baie ernstige bedreiging vir ons nasionale veiligheid inhou. Maar as ons in reaksie daarop begin om te vuur/aan te val – sal 'n kettingreaksie vinnig begin wat baie moeilik gestop sal word. Dieselfde geld ten opsigte van die kern (hart) van die missielbasisse in Kuba. Die VSA regering is vasbeslote om ontslae te raak van daardie basisse, in die uiterste geval, om dit met bomme te bestook aangesien, ek herhaal, hulle 'n groot bedreiging vir die veiligheid van die VSA inhou. Maar in reaksie op die bombardement van hierdie basisse, waar Sowjet-spesialiste dalk kan ly, sal die Sowjet-regering ongetwyfeld dieselfde teen ons, iewers in Europa, reageer. 'n Werklike oorlog sal begin, waarin miljoene Amerikaners en Russe sal sterf.'

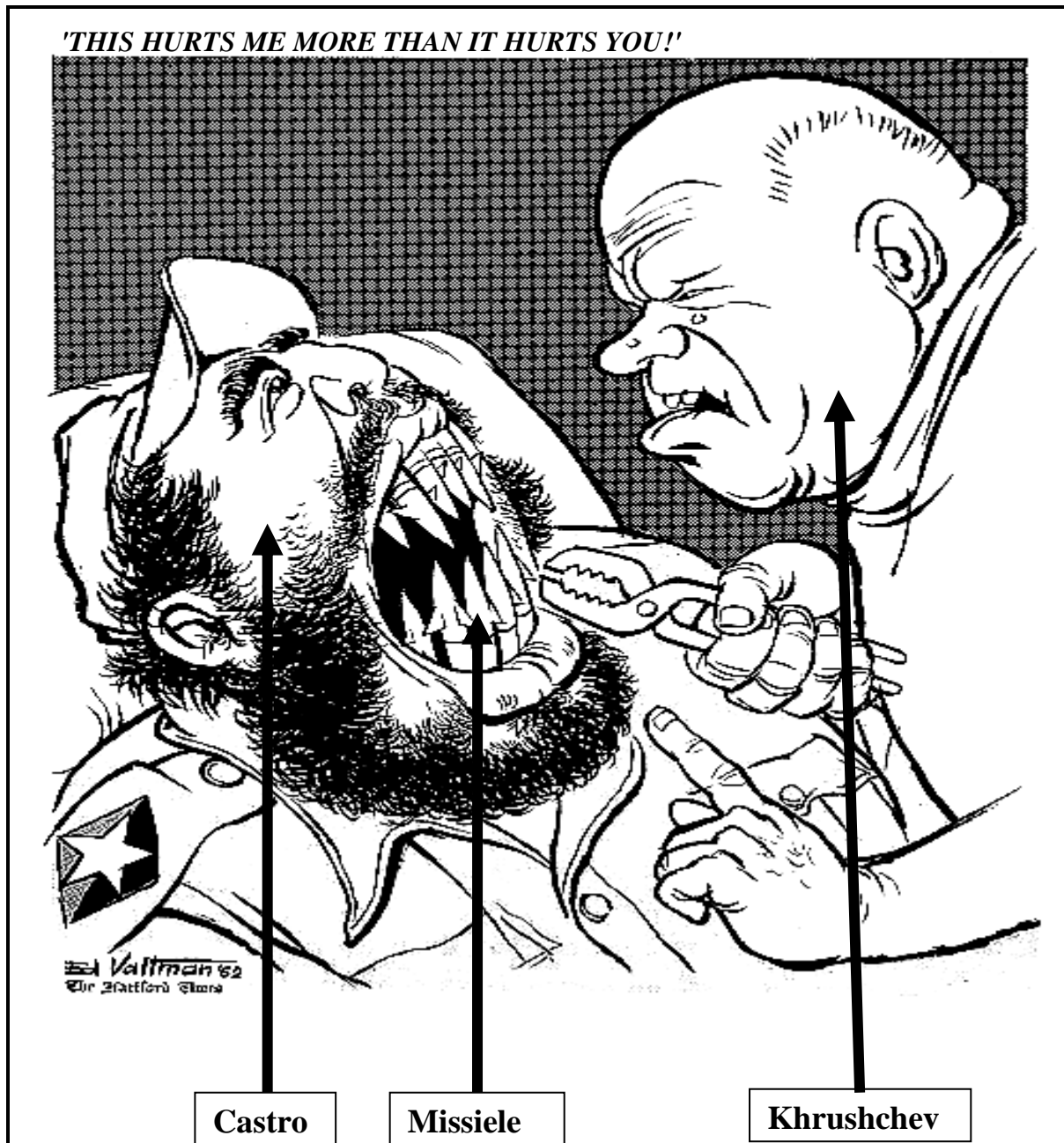
'En wat van Turkye?', het ek vir R Kennedy gevra.

'As dit die enigste struikelblok is tot die bereiking van die regulasie (Wet) wat ek vroeër genoem het, dan sien die president nie enige onoorkomelike (moeilike) probleme om hierdie kwessie op te los nie', het R Kennedy geantwoord. Die grootste moeilikheid vir die president is die openbare bespreking van die kwessie van Turkye ... President Kennedy is egter ook gereed om tot 'n ooreenkoms te kom met NS Khrushchev op daardie vraag. Ek dink dat dit vir ons 4–5 maande sal neem om daardie basisse vanaf Turkye te onttrek,' het R Kennedy gesê.

[Vanuit: *Ons almal het die Koue Oorlog verloor* deur RN Lebow en JG Stein]

BRON 1D

Hierdie spotprent deur E Valtman het in *Die Hartford Times* verskyn, op 30 Oktober 1962. Die byskrif lees soos volg: 'HIERDIE MAAK MY MEER AS WAT DIT JOU SEER MAAK!'.

[Uit: die redaksionele strokiesprente van Edmund, 1961 – 1991 deur S Valtman en E Valtman]

VRAAG 2: HOE HET DIE BUITELANDSE MOONDHED E BETROKKE BY DIE ANGOLESE BURGEROORLOG NA 1975 GERAAK?

BRON 2A

Hierdie bron toon die betrokkenheid van buitelandse moondhede in Angola ná 1975.

Die krisis in Angola het in 'n Koue Oorlog slagveld ontwikkel namate die supermoondhede en hul bondgenote militêre bystand aan hul voorkeurklïente gelewer het. Die Verenigde State het hulp en opleiding vir beide die FNLA en UNITA verskaf terwyl troepe uit Zaïre vir Holden Roberto en sy vegters gehelp het. China het ook militêre instruksors gestuur om die FNLA op te lei. Die Sowjetunie het militêre opleiding en toerusting aan die MPLA voorsien. Gedurende die somer van 1975, het die Sowjet-ondersteunde MPLA daarin geslaag om hul mag in Luanda te konsolideer en om die Amerikaanse ondersteunde FNLA vanuit die hoofstad te verban (weg te jaag), maar die FNLA het voortgegaan met hul aanval ...

Die MPLA het ook lank-gevestigde verhoudings met Fidel Castro se Kuba gehad. Voor November 11, het die MPLA onderhandel met Castro vir Kubaanse bystand. Op dieselfde tyd, het UNITA, wat die ondersteuning van die VSA geniet het, die apartheidsregering in Suid-Afrika vir militêre versterkings genader. Pretoria, met die doel om die gebruik van Angola as 'n basis vir rebelle wat geveg het vir die onafhanklikheid van Suid-Afrikaans beheerde Namibië te beëindig, het magte verleen wat suidelike Angola in Oktober binnegeval het en vinnige het na die hoofstad opgedruk het. Die Amerikaanse regering het die Suid-Afrikaanse ingryping aangemoedig, maar verkies om sy verbinding met die apartheidsregering as niksgewend voor te hou.

[Uit: <https://history.state.gov/milestones/1969-1976/angola>. Toegang op 22 September 2016 verkry.]

BRON 2B

Hierdie bron gee 'n uiteensetting van die rol wat die Verenigde State van Amerika in die ondersteuning van UNITA gespeel het.

Teen 1986, het Angola 'n meer sentrale rol begin speel in die Koue Oorlog, met die Sowjetunie, Kuba en ander Oosterse blok nasies wat hul ondersteuning vir die MPLA regering versterk het en die Amerikaanse konserwatiewes wat hul ondersteuning vir Savimbi se UNITA begin verhoog het ... Savimbi het noue betrekkinge met die invloedryke Amerikaanse konserwatiewes ontwikkel, wat Savimbi gesien as 'n belangrike bondgenoot in die Amerikaanse poging om Sowjet-gesteunde, nie-demokratiese regerings regoor die wêreld teen te staan en om te keer. Die konflik het vinnig verskerp (toename in intensiteit), met [Washington](#) en Moskou wat dit as 'n kritieke strategiese konflik in die Koue Oorlog beskou het.

Die Sowjetunie het 'n bykomende \$1 miljard in hulp aan die MPLA-regering gegee en Kuba het 'n addisionele 2,000 troepe na die 35,000-sterk mag in Angola gestuur om die [Chevron](#) olieplatforms te beskerm in 1986 ...

... Bykomend tot die vermeerdering van militêre ondersteuning vir UNITA, het die Ronald Reagan (gewese President van die VSA) Administrasie en sy konserwatiewe bondgenote ook daaraan gewerk om die erkenning van Savimbi as 'n sleutel Amerikaanse bondgenoot in 'n belangrike Koue Oorlogstryd uit te brei. In Januarie 1986, het Reagan vir Savimbi genooi om hom by die Wit Huis te ontmoet. Na afloop van die vergadering het Reagan by die Wit Huis in Januarie 1986 na Unita se oorwinning verwys as iets wat "die wêreld geëlektriseer het." Twee maande later, het Reagan die lewering van Stinger grond-tot-lugmissiele aangekondig as deel van die \$25 miljoen hulp wat UNITA vanaf die VSA regering ontvang het. Jeremias Chitunda, UNITA se verteenwoordiger na die VSA, het die Vise-President van UNITA geword in Augustus 1986 by die sesde party kongres. Fidel Castro het Chester Crocker (gewese Amerikaanse Minister van Buitelandse Sake) se voorstel, die onttrekking van buitelandse troepe uit Angola en Namibië, 'n voorvereiste (toestand waaraan voldoen moet word eers) gemaak vir die Kubaanse onttrekking uit Angola ...

[Vanuit: https://en.wikipedia.org/wiki/Angolan_Civil_War#War_intensifies. Toegang op 24 September 2016 verkry.]

BRON 2C

Hierdie foto beeld twee Kubaanse militêre vlieëniers (sittend tweede en derde van links) wat in 1988 deur UNITA gevange geneem was.

[Uit: www.pinterest.com/pin. Toegang op 24 September 2016 verkry.]

BRON 2D

Hierdie bron beskryf die impak wat die Slag van Cuito Cuanavale op die Suider-Afrikaanse streek gehad het.

Die Slag van Cuito Cuanavale en die Kubaanse ingryping in Angola is een van die keerpunte in die Suider-Afrikaanse geskiedenis. Dit het gelei tot die verskuiwing van die magtige Kubaanse gewapende mag na die weste, na die Namibiese grens. Die stryd in die suidwestelike deel van Angola het gelei tot die onttrekking van die Suid-Afrikaanse, ANC en Kubaanse teenwoordigheid in Angola en die onafhanklikheid van Namibië.

Die Stryd van Cuito Cuanavale is egter 'n omstrede (oop vir debat) kwessie, wyd bespreek en gedebatteer deur gewone mense, deelnemers en historici. Afhangende van waar jy staan, word Cuito Cuanavale beskryf as 'n neerlaag van die Suid-Afrikaanse Weermag (SAW), 'n taktiese onttrekking deur die SAW of, 'n dooiepunt.

Die stryd, of meer korrek genoem die beleëring (besetting) van Cuito Cuanavale was geveg op die banke van die Lomba rivier in die omgewing van Cuito Cuanavale, in suid-oostelike Angola, tussen UNITA (met behulp van die SAW) en die Angolese weermag (FAPLA) wat ondersteun was deur Kuba, die Sowjetunie en tot 'n mindere mate Oos-Duitsland. Daar was baie op die spel vir beide kante en die stryd het die grootste konvensionele operasies van Suid-Afrikaanse magte sedert die Tweede Wêreldoorlog behels.

[Vanuit: www.sahistory.org.za/topic/battle-cuito-cuanavale-1988. Toegang op 12 Oktober 2016 verkry.]

VRAAG 3: HOEKOM WAS DIE SWARTMAGBEWEGING IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA GEDURENDE DIE 1960's GESTIG?**BRON 3A**

Hierdie bron is 'n uittreksel vanuit Stokely Carmichael en George Hamilton se boek, *Swart Mag*. Dit fokus op die behoefte vir gelykheid onder Afro-Amerikaners.

Ons moet begin met die basiese feit dat swart Amerikaners twee probleme het: hulle is arm en hulle is swart. Alle ander probleme ontstaan as gevolg van hierdie dubbele werklikheid: gebrek aan onderwys, die sogenaamde apatie (gebrek aan belangstelling) van swart mans. Enige program wat rassisme wil beëindig moet opsigself daardie dubbele werklikheid aanspreek ...

Die behoefte aan sielkundige gelykheid is die rede waarom die SNCC (Student Non-violent Co-ordinating Committee) vandag glo dat swartes hulself in die swart gemeenskap moet organiseer. Slegs swartmense kan die revolusionêre idee dat swart mense in staat is om dinge self te doen oordra. Slegs hulle kan in die gemeenskap, 'n opwekking en voortsetting van swart bewussyn aanspoor wat die basis vir politieke mag sal voorsien. In die verlede, dink ek, het blanke bondgenote wit oppergesag bevorder sonder die blankes wat daarmee betrokke was dit besef of dit geweet het. Swartmense moet dinge vir hulself doen ... Dit is een rede waarom Afrika van sodanige belang is: die realiteit dat swart mans hulle eie nasies moet regeer gee swartes elders 'n gevoel van die moontlikheid, van mag, wat hulle nou nie het nie.

[Vanuit: *Vir die rekord: 'n Dokumentêre geskiedenis van Amerika, Volume twee* deur DE Shi en HA Mayer, 1999]

BRON 3B

Die volgende is 'n uittreksel vanuit 'n toespraak wat Malcolm X op 3 April 1964 gelewer het in Cleveland, Ohio. Die toespraak was na verwys as, 'Die Stembrief of die Koeël'.

Swart mense is keelvol met die gesloer ... tegemoetkomende benadering wat ons gebruik het om ons vryheid te verkry. Ons soek vryheid nou, maar ons gaan dit nie kry deur te sê: 'Ons sal oorkom' nie. Ons sal moet veg totdat ons oorkom.

Die ekonomiese filosofie van swart nasionalisme is suiwer en eenvoudig. Dit beteken slegs dat ons die ekonomie van ons gemeenskap moet beheer. Waarom moet wit mense al die winkels in ons gemeenskap beheer? Waarom moet wit mense die banke in ons gemeenskap beheer? Waarom moet die ekonomie van ons gemeenskap in die hande van die wit man wees? ... Die filosofie van swart nasionalisme behels 'n hernieude onderwysprogram in die swart gemeenskap ten opsigte van die ekonomie. Ons mense moet kan insien dat wanneer jy jou dollar uit jou gemeenskap neem en dit spandeer in 'n gemeenskap waar jy nie woon nie, die gemeenskap waar jy woon armer en armer sal raak, en die gemeenskap waar jy jou geld bestee sal ryker en ryker raak.

[Uit: www.malcolm-x.org/quotes.ttm. Toegang op 10 November 2016 verkry.]

BRON 3C

Hierdie bron verduidelik die filosofie, doelwitte en prestasies van die Swartmag-beweging.

Die Swartmagbeweging het 'n gevoel van rasse trots en selfbeeld in swartes aangewakker. Swart Mag voorstaanders het Swartes aangemoedig om slegs-swart politieke partye te vorm of om daarby aan te sluit wat 'n gedugte magsbasis sal voorsien en 'n basis sal vorm vir ware sosio-ekonomiese vooruitgang. Die leiers van die beweging sê vir jare lank, dat die swartes probeer het om wit ideale na oor wat hulle behoort te wees. Nou was dit tyd vir swartes om hul eie agenda op te stel, om hul behoeftes en aspirasies eerste te stel. Die eerste stap, in werklikheid, was die vervanging van die woord 'Negro' ('n woord wat geassosieer word met jare lange slawerny) met 'swart.'

... Dieselfde gees van rasse-eenheid en trots wat die Swartmagbeweging so dinamies gemaak het, het dit ook problematies gemaak – en gevaarlik vir sommige. Baie blankes, en 'n aantal swartes, het die beweging as 'n swart separatistiese organisasie beskou wat daarop ingestel was om swart en wit te segregeer en om die belangrike werk van die burgerregte beweging ongedaan te maak. Dit is nie te betwis dat Swartmag voorstaanders geldige en dringende bekommernisse gehad het nie. Swartes was steeds slagoffers van rassisme, of hulle nou 'n hoër rentekoers vir 'n verband moes betaal, of minder betaal was as 'n wit medewerker wat dieselfde werk doen, of geweld ervaar het aan die hande van wit rassiste. Maar die oplossings wat sommige Swartmag leiers bepleit het, het blykbaar net nuwe probleme geskep ...

[Vanuit:<http://law.jrank.org/pages/4776/Black-Power-Movement.html>. Toegang op 10 November 2016 verkry.]

BRON 3D

Hierdie foto toon die stigterslede van die Black Panther Party. Bobby Seale is op die linkerkant van die foto en Huey Newton is op die regterkant.

[Vanuit die Hutton Getty fotoversameling van die 1960's deur N. Yapp]

ERKENNINGS

Visuele bronne en ander historiese bewyse is uit die volgende geneem:

Lebow, RN en Stein, JG, 1994, *ons almal het die koue oorlog verloor*, Princeton University Press, Princeton, NJ

Shi, DE en Mayer HA, *Vir die rekord: 'n Dokumentêre geskiedenis van Amerika, Volume twee*, 1999

Talbott, S, 1974, *Khrushchev onthou*, Boston, bietjie bruin

Valtman, S en amp; Valtman, E, *Die redaksionele Spotprente van Edmund*, 1961 – 1991

Yapp, N, *die Hutton Getty fotoversameling van die 1960's*

<https://history.state.gov/milestones/1969-1976/Angola>

www.digitalarchive.wilsoncenter.org/Collection/31/cuba-missile-Crisis

http://www.famousquotes.Me.UK/speeches/John_F_Kennedy/2.htm

<http://Law.jrank.org/pages/4776/Black-Power-Movement.HTML>

www.malcolm-x.org/Quotes.ttm

www.Pinterest.com/PIN

www.sahistory.org.za/topic/Battle-cuito-cuanavale-1988

https://en.wikipedia.org/wiki/Angolan_Civil_War#War_intensifies